

Valikaine „Karjääriõpetus“	2
1. Üldosa	2
1.1. Õppe ja kasvatusesmärgid.....	2
1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht	2
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	2
1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi	3
1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	4
Karjääriõpetuse seosed sotsiaalainetega	5
Kõige enam toetavad karjääriõpetust sotsiaalsed, eelkõige inimeseõpetus ja ühiskonnaõpetus. Lõimingu võimalused on esitletud lähtuvalt karjääriõpetuse kursuse struktuurist	5
1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi	5
1.7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	5
1.8. Hindamise alused.....	6
1.9. Füüsiline õppekeskkond	7
Ainekavad	7
2. Karjääriõpetus III kooliaste	7
2.1.2 Õppe- ja kasvatusesmärgid	7
2.1.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused	7
2.1.3. Lõimingud.....	9

Valikaine „Karjääriõpetus“

1. Üldosa

Karjääriõpetus toetab õpilase karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides teistes õppeainetes omandatud teadmised.

1.1. Õppe ja kasvatusesmärgid

Aineõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- 2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- 3) arendab soovi ja oskust endale eesmärke seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda; 4) kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;
- 5) tutvub erinevate ametite/elukutsetega, õppides tundma haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kohalikku majanduskeskkonda.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Karjääriõpetus on õppijakeskne ja individuaalset lähenemist võimaldav õppeaine, mida õpetatakse valikainena III kooliastmes lõimitult klassijuhataja tunniga ja ühiskonnaõpetusega ning informaatika tundidega. Valikaine õpetus toimub 9. klassis, õppeaasta jooksul ja kokku on 20 õppetundi ning 15 on kaetud õppekäigude, Töötukassa poolt läbiviitud individuaalsete ja grupinõustamistamistega.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Aines „Karjääriõpetus“ käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjõuturule sisenemiseks ja parema rakendatavuse saavutamiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega. Karjääriõpetus aitab kaasa sellele, et uut põlvkonda ei piiraks stereotüüpsed soorollid, mis on mingis kultuuris ja ajaperioodil välja kujunenud üldised jagatud arusaamad naiste ning meeste olemuse kohta.

Õppeaine koosneb kolmest osast:

- 1) enesetundmine aitab kujundada enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi;
- 2) õpilane õpib ennast tundma. Arenevad suhtlemis- ja õpioskused. Omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust;
- 3) õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine soodustab teadlike valikute tegemist pärast põhikooli lõpetamist. Õpilane oskab märgata muutusi töömaailmas ja väärtustada elukestvaid õpet.
- 4) planeerimine ja otsustamine. Õpilasel arenevad planeerimisoskus ja teadlikkus otsuste vastuvõtmisel. Kujuneb oskus kasutada karjääriinfo materjale. Õpilane tunnetab oma vastutust karjääritee kujundamisel ja elus toimetulemisel.

Karjääriõpetus toetab õpilase karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides teistes õppeainetes omandatud teadmised.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Õppetegevusega kujundatakse:

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Väärtustada eneseväljendust ja loomingut digitaalsete vahendite abil, võimaldades õpilastel informaatikatundide raames arendada enda huvialadega seonduvaid IKT pädevusi (nt grafiti, elektrooniline muusika, veebidisain).

Sotsiaalset ja kodanikupädevust. Kool on ühiskonna väike mudel, kodanikuna käitumine algab aktiivse ja vastutustundliku osalemisega koolielus. Õpilaste suhtlusoskuste arendamist väljaspool „ametlikku sfääri“: näiteks Facebooki ja MSN Messengeri suhtlemisoskuse kujundamine.

Enesemääratluspädevus. Õpilase enesemääratluspädevuse arendamisele saab kaasa aidata õpilase digitaalse identiteedi kujundamise kaudu. Digitaalse identiteedi loomine eeldab kindlasti ka tehnilisi pädevusi: nt informatiivsete kasutajaprofiilide loomine eri veebikeskkondades, turvaliste salasõnade valimine, isikuandmete kaitse, enda digitaalse jalajälje teadvustamine/jälgimine. Samas on digitaalsel identiteedil ka “pehmem pool”, mis hõlmab eneseanalüüsi ja enesekuvandi koostamist digitaalsete tööriistade abil. Parimaks vahendiks on siinjuures õpilase personaalne e-portfoolio, mille abil õpilane saab

luua silla formaalse õppe ja oma kooli-/klassivälise tegevuste vahel. E-portfoolio abil saab õpetada ka refleksiooni, enesehinnangut, oma kogemuste mõtestamist.

Õpipädevust. Informaatika ainekava käsitleb arvutite ja interneti kasutamise seonduvaid pädevusi eelkõige õppetöö vajadustest lähtudes, siis tegeldaksegi informaatika õpetamisel suuresti just kaasaegse õpipädevuse kujundamisega digitaalses keskkonnas. Sinna alla käivad nii info otsimise, töötlemise, analüüsi ja esitlemise oskused kui ka koostöös teadmuse loome, oma õppimise kavandamise ja hindamise, formaalse ja mitteformaalse õppe sidumise jpm oskused. Lisaks keskendub informaatika põhikooli kolmandas astmes muuhulgas personaalse veebipõhise õpikeskkonna kujundamisele iga õpilase poolt. Olulisima osa sellest personaalsest õpikeskkonnast moodustab õpilase isiklik e-portfoolio, mille abil ta oma õppimist kavandab, dokumenteerib ja reflekteerib.

Suhtluspädevust. Informaatika e-portfoolios esitletavate tekstide õigekeelsust ja keelelist väljendusrikkust. Õpilastele tuleb õpetada korrektset informaatikaalase terminoloogia valdamist ja kasutamist õpilaste omavahelises suhtluses ja koolitöös. Tuleb hea seista selle eest, et õpilaste poolt kiirsuhtlusvahendites ja SMSides kasutatav vaegkeel ei leviks e-posti ja foorumisuhtlusesse. Informaatikatundides tuleb kindlasti käsitleda ka „leimi“ mõistet, õpetada leimamist ära tundma ja sellele vastumeetmeid rakendama. Informaatika kirjalike tööde ja esitluste koostamisel tuleb õpilasi juhendada ka antud formaadi jaoks sobivat väljendusstiili kasutama – näiteks esitluste puhul kasutada pikkade täislausete asemel kompaktsemaid tekstilõike, loetelusid ja skeeme.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Informaatika õpetamise kontekstis tähendab matemaatikapädevus eelkõige statistilise analüüsi, diagrammide ja valemitega seonduvate oskuste kujundamist tabelarvutuse teemade käsitlemisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Informaatika valikainega on lähedalt seotud läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“, mis lisab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisele koolis veel ühe dimensiooni: arvutite ja interneti abil väikeste arendusprojektide läbiviimine innovatsiooni eesmärgil. Informaatika õppimine on ainult siis tulemuslik, kui õpilased oskavad ja tahavad leida oma IKT pädevustele rakendusvõimalusi ka väljaspool informaatikatunde ja õpetaja poolt antud kodutöid.

Digipädevus. Karjääriõpetuse tundides kasutatakse digivahendeid tööturul toimuva kohta info otsimiseks internetis asuvatest teabeallikatest. Arendatakse oskust digitaalselt väljendada oma seniseid ja leida oma tulevase potentsiaalseid tugevusi ning näha digitaalsete keskkondade võimalikku seotust isikliku karjääri tegemisega.

Õppijat julgustatakse kujundama ja hoidma oma positiivset profiili digimaailmas ning suhtluskeskkondades.

1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Karjääriõpetuse ja teiste ainevaldkondade lõimingud ja läbivad teemad. Teisi aineid on karjääriõpetusega võimalik lõimida mitmel moel. Näiteks matemaatikas saadud teadmised ja oskused on abiks õpilastele, et lahendada karjääriõpetuse õpiülesandeid (nt eelarve koostamine, palga arvestamine, maksud ja maksusüsteem). Matemaatikas omandatakse oskus lugeda tabeleid, diagramme ja jooniseid.

Karjääriõpetuse seosed sotsiaalainetega.

Kõige enam toetavad karjääriõpetust sotsiaalsed, eelkõige inimeseõpetus ja ühiskonnaõpetus. Lõimingu võimalused on esitletud lähtuvalt karjääriõpetuse kursuse struktuurist.

Inimeseõpetuses analüüsivad õpilased oma iseloomujooni, huve, võimeid, väärtusi ja vajadusi. Inimeseõpetuses toetatakse õpilase minapildi ja enesehinnangu kujunemist. Inimeseõpetuses omandavad õpilased teadmised ja oskused selle kohta, kuidas võimalusi analüüsida ja otsuseid vastu võtta.

Ühiskonnaõpetuses toimub inimese isiksuseomaduste, oskuste ja teadmiste analüüs ning sobitamine erinevate ametitega.

- Ühiskonnaõpetuses õpitakse tundma Eesti haridussüsteemi;
- Ühiskonnaõpetuses tutvutakse tööturu põhialustega (maksusüsteem, palga arvestamine, tööturu võimalused, eelarve koostamine, turumajandus jne);
- Ühiskonnaõpetuses analüüsitakse erinevate elukutsete olulisust.

Ühiskonna- ja inimeseõpetuse aines omandavad õpilased teadmisi, kust ja kuidas otsida asjakohast informatsiooni.

Eesti keeles omandavad õpilased oskuse koostada ametlikke dokumente (nt. CV-d).

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Karjääriõpetus toetab õpilase karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides omandatud teadmisi teiste õppeainetega. Teistes õppeainetes toimub lõiming läbiva teemana „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades korraldatakse järgmisi õppetegevusi:

- 1) rollimängud ja teised aktiivõppe meetodid;
- 2) eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustikke ning mõttearenduslehtede täitmine;
- 3) auditoorsed loengud või iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks;

- 4) diskussioonid, väitlused;
- 5) töö karjääriinfo allikatega, analüüs;
- 6) intervjuu läbiviimine;
- 7) kutsesobivustestid;
- 8) õppekäigud, (võimalusel) ettevõtete külastused;
- 9) iseseisev töö erinevate tööaladega tutvumiseks;
- 10) eneseanalüüsi koostamine;
- 11) karjääriplaani koostamine;
- 12) õpimapi koostamine.

1.8. Hindamise alused

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Õpilastele tutvustatakse poolaastate alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

- 1) praktilisi töid: CV koostamine; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõtte, eneseanalüüs, jms;
- 2) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
- 3) oskust asjakohast infot otsida ja analüüsida;
- 4) loomingulisust ja ratsionaalsust;
- 5) teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- 6) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde, õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.

Rõhuasetus õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel on aktiivõppel, arvutipõhisel ja iseseisval töö, maht sõltub teemast, aga see pole väiksem, kui 30 %.

Kursuse läbimise hindamiseks töötatakse välja miinimumpakett tegevustest, mis peaks olema õpilasel karjääriõppe kursuse lõpuks sooritatud.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Õpilastele tagatakse:

- 1) erinevad töölehed, küsimustikud;
- 2) karjääriplaneerimisalase kirjanduse kättesaadavus;
- 3) arvutiklassi kasutamine ja arvuti veebist karjääriplaneerimisalase info otsimiseks (tootukassa.ee jt);
- 4) karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadustele.

Ainekavad

2. Karjääriõpetus III kooliaste

1 tund nädalas, 20 kontakttundi õppeaastas ja 15 tundi õppekäigude ning Tootukassa poolt läbiviitnud individuaalsete ja grupinõustamistamistega.

2.1.2 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

- 1) aitab kujundada enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi;
- 2) õpib ennast tundma;
- 3) arenevad suhtlemis- ja õpioskused;
- 4) omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust;
- 5) soodustab teadlike valikute tegemist pärast põhikooli lõpetamist;
- 6) arenevad planeerimisoskus ja teadlikkus otsuste vastuvõtmisel;
- 7) kujuneb oskus kasutada karjääriinfo materjale;
- 8) tunnetab oma vastutust karjääritee kujundamisel ja elus toimetulemisel;
- 9) oskab märgata muutusi töömaailmas ja väärtustada elukestvat õpet.

2.1.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teemad	Õppesisu ja tegevused	III kooliastme lõpetaja õpitulemused
--------	-----------------------	--------------------------------------

III kooliaste		
Enesetundmine ja selle tähtsus karjääri planeerimisel	Isiksuseomadused: temperament ja iseloom. Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, emotsioonid. Isiksuseomadused: võimed, huvid ja üldised ehk ülekantavad kompetentsid ja kutsepetsiifilised kompetentsid. Minapilt ja enesehinnang.	analüüsib enda isiksust; eristab oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega; kasutab eneseanalüüsi tulemusi karjääri planeerimisel.
Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel	Muutuv tööturg: tööturu hetkeolukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents, elukestev õpe, töömotivatsioon. Majandustegevusalad, kutsed, ametid, kutsestandardid: elukutsete ja ametite liigitamine. Soorollid ja müüdid. Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed.	teab tööturu üldist olukorda, prognoose ja vajadusi, erinevaid ettevõtluse vorme; teab kutseid ja ameteid ning kohalikke majandustegevuse valdkondi; oskab leida infot tööturu kohta; teadvustab ennast tulevase töötajana; teab haridustee jätkamise võimalusi, oskab näha hariduse ja tööturu vahelisi seoseid.
Planeerimine ja otsustamine	Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisraskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriinfo, karjääriinõustamine. Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, karjäär, karjääriplaneerimine, karjääriplaani koostamine, edu, elurollid, elulaad, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid.	teab karjääriplaneerimise põhimõtteid ja arvestab nendega karjäärivalikute tegemisel; suudab otsustada ja teadlikult arvestada otsuseid mõjutavate teguritega; kasutab vajaduse korral karjääriteenuseid (karjääriinõustamine, karjääriinfo vahendamine, karjääriõpe); teadvustab erinevate elurollide ja -stiilide seoseid tööga; omab teadmisi ja oskusi isikliku karjääriplaani koostamiseks; saab aru oma vastutusest karjääri planeerimisel.
<p>Võimalikud õppekäigud ja lõimingut toetavad tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti erinevate ametikoolide ja gümnaasiumite külastus; • Oskuste festival „Noor Meister“ osavõtt • Töötukassa spetsialistide individuaal- ja grupinõustamiste läbiviimine; 		

- Lõiming inimese-, ühiskonnaõpetusega, eesti keele;
- Erinevate Järvamaa koolide lahtiste uste päevad ning kooli tutvustavad õpitoad.

2.1.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Matemaatika - saadud teadmised ja oskused on abiks õpilastele, et lahendada karjääriõpetuse õpiülesandeid (nt eelarve koostamine, palga arvestamine, maksud ja maksusüsteem). Oskus lugeda tabeleid, diagramme ja jooniseid.</p> <p>Eesti keel - omandavad õpilased oskuse koostada ametlikke dokumente (nt. CV-d). Kirjalik ja suuline eneseväljendus.</p> <p>Informaatika - kirjalike tööde vormistamine, dokumentide vormistamine Word-is.</p> <p>Võõrkeel - võõrkeelsed tööpakkumised, saidid, teave internetis.</p> <p>Geograafia - Euroopa riikide asukoht, majandus, tööturg.</p> <p>Matemaatika ja füüsika - logistiline liikumine tööturul Euroopas (aeg, teekond, kiirus jne).</p>	<p>Kogub ja töötleb digitaalset infot, eristab olulist infot ning analüüsib ja hindab seda kriitiliselt.</p> <p>Kasutab digivahendeid meeskonnatöök ja ressursside, digitaalsete materjalide ja teadmiste koosloomeks.</p> <p>Info otsimine internetist ettevõtete, ametite, edasiõppimisvõimaluste ja tööturu kohta.</p> <p>Loob oma õpitulemuste esitlemiseks digitaalseid õpimappe.</p> <p>Kasutab arvutit loovtööd tehes, sh andmeid kogudes, töödeldes ja analüüsides ning tulemusi esitades.</p> <p>Valib andmete kogumiseks, töötlemiseks ning uurimistulemuste esitamiseks sobiva tarkvara.</p>